

अयन्नापो ऽयनमिच्छमानाः RV. 3, 33, 7. अयो त्वयने सादयामि VS. 13, 53. अन्यत्रास्मदयना कृणुष्व AV. 10, 1, 16. 8, 21. ÇAT. Br. 2, 4, 2, 6. Nir. 2, 25. 10, 21. KĀUC. 140. RAGH. 16, 44. ता (आयः) यदस्यायनम् M. 1, 10. अयनेषु च सर्वेषु य-
थाभागमवस्थिताः per tramites aciei cunctos secundum ordines collocati
BṚH. 1, 11. स्वेदायन Schweissloch ÇAT. Br. 12, 3, 2, 5. JĀGṆ. 3, 103. — b) Lauf, Umlauf, περίοδος: इष्टायनानि सौवत्सरिकाणि ÂCV. Çr. 2, 14. So
dient das Wort zur Bezeichnung einer Anzahl periodischer im Laufe
eines Jahres sich hinziehender Opferfeste, die ihre bes. Benennungen
führen. अङ्गिरसामयनम्, आदित्यानामयनम्, दक्षिणाणामयनम् AV. 18, 4, 8.
Ait. Br. 4, 17. ÂCV. Çr. 12, 2. ÇAT. Br. 4, 4, 5, 19. KĀTJ. Çr. 24, 4, 3. अयम्पो
ऽयं ÂCV. Çr. 12, 6. गवामयं Ait. Br. 4, 17. ÂCV. Çr. 11, 7. KĀTJ. Çr. 24, 4, 48. 5, 2. 9. 7, 24. कुण्डपायिनामयं ÂCV. Çr. 12, 4, 7. KĀTJ. Çr. 24, 4, 20.
तुरायण ÇĀNKH. Br. in Ind. St. 2, 288. ÂCV. Çr. 2, 14. दातायण 2, 14. द-
त्तिवातवतोरयं 12, 3. KĀTJ. Çr. 24, 4, 16. 34. 6, 41. ग्वावापृथिव्योरयं
ÂCV. Çr. 2, 14. पश्चयन 12, 7. मित्रावरुणयोरयं 6. मुन्ययन ÇĀNKH. Br. in
Ind. St. 2, 288. संसदामयं ÂCV. Çr. 11, 3. सत्रायण ÇAT. Br. 4, 4, 5, 20. स-
र्पाणामयनम् ÂCV. Çr. 12, 4. — c) der Lauf der Sonne (nach einer Rich-
tung), die Zeit von einem Solstitium zum andern, Halbjahr AK. 1, 1, 2,
13. H. 158. MED. n. 28. Suçr. 1, 19, 3. VP. 23. BRAHMA - P. in LA. 55, 13.
अयनस्यदि M. 4, 26. प्रत्ययनम् jedes halbe Jahr JĀGṆ. 1, 125. das Halb-
jahr, in dem die Sonne nach Norden sich bewegt, heisst: उदगयन M. 1,
67. उत्तरायण 6, 10. उत्तरमयनम् PRAÇNOP. 1, 9. das andere Halbjahr:
दक्षिणायण M. 1, 67. दक्षिणामयनम् PRAÇNOP. 1, 9. दक्षिणायनम् M. 6, 10.
— d) das Solstitium selbst H. a. n. 3, 352 (गेहे ऽर्कस्योदगदक्षिणतो गतिः).
दक्षिणम् das Winter-, उत्तरम् das Sommersolstitium VARĀH. BṚH. S. in
Z. f. d. K. d. M. IV, 327. अयनद्वयम् JĀGṆ. 1, 217. अयनचलन COLEBR. Misc.
Ess. II, 374. fgg. — e) Weg, Vorgang, Art und Weise: एतन्वेकमयनम् ||
अयेदं द्वितीयम् ÇAT. Br. 2, 2, 2, 22. 23. 5, 2, 10. 4, 6, 8, 7. 8. 12. 13. 5, 3, 20,
11. 11, 1, 2, 3. समेन ह वा अस्यायनेनेतं भवति य एवमेतद्वेद 12, 3, 5, 13. —
f) Lehrbuch (शास्त्र): ज्योतिषामयनं (gehört offenbar zu 2, a.) नेत्रं निरुक्तं
श्रोत्रमुच्यते TĪTHJĀDITATVA im ÇKDr. — Vgl. आयायण, रसयन, स्व-
स्त्ययन u. s. w.

अयनदेवता (अ० + दे०) f. eine am Wege aufgestellte Gottheit (?): संवृ-
तायनदेवताम् (पुरीम्) R. 2, 42, 31. GORR. (2, 41, 21) hat statt dessen: संवृ-
तायणवीथिकाम्.

अयनमातर (अ० + मा०) f. N. einer Gottheit HARIV. in der Uebers.
von LANGLOIS I, 511.

अयत्नं (3. अ + य०) n. was nicht Mittel zur Lenkung, zu Zwang ist
RV. 10, 46, 6.

अयत्नित (3. अ + य०) adj. ungebunden, frei H. 1466. der sich nicht
in Schranken hält, seinen Begierden freien Lauf lässt (Gegens. सुयत्नित)
M. 2, 118.

अयम् s. u. इदम्.

1. अयव m. N. eines Insects Suçr. 2, 509, 15.

2. अयव (3. अ + य०) m. die dunkle Monatshälfte VS. 14, 26, 31. पूर्वपक्षा
वै यवा अयवपक्षा अयवास्ते हीदं सर्वं युवते चायुवते च ÇAT. Br. 3, 4, 2, 11.

अयवन् m. dass. ÇAT. Br. 1, 7, 2, 25: 26.

अयवस् n. dass.: सूत्रव्दे अयवोभिः VS. 12, 74.

1. अयशस् (3. अ + य०) n. Unehre, Schande: अयशो मद्दप्रोति M. 8,
128. R. 2, 74, 6. 3, 2, 26. 5, 87, 26. PĀNĀT. I, 248. II, 116. अयशः प्रमृष्टम्
RAGH. 6, 41. सर्वेषाम् — अयशस्कारि (voc. f.) Hip. 3, 18.

2. अयशस् (wie eben) adj. unangenehm, unschön, unwerth: इन्द्रियेण
ते यशसा यश आदद् इत्ययशा ह भवति ÇAT. Br. 14, 9, 4, 7 (= BṚH. ÂR.
Up. 6, 4, 7). अनूचानो ऽप्ययशा यजेत KĀTJ. Çr. 15, 3, 24.

अयशस्य (von 1. अयशस्) adj. ruhlos, Schande bereitend R. 5, 91, 12.
Suçr. 1, 7, 6.

अयशूर्पा (अयस् + चू०) n. Eisenspäne Suçr. 2, 512, 9.

अयःशुक्ल (अयस् + श०) m. N. pr. eines Asura HARIV. 2281. 14282.

अयःशर्ष (अयस् + श०) adj. in Erz liegend VS. 5, 8. KĀTJ. Çr. 8, 2, 35.

Sis. zu Ait. Br. 1, 23. hat dafür aus einer andern Quelle die unregel-
mässige Form अयाशय.

अयःशिरस् (अयस् + शि०) m. N. pr. eines Asura HARIV. 2281. 13092.
14282.

अयःशूल (अयस् + शू०) n. (eiserne Lanze) ein scharfes Mittel, schar-
fer Kunstgriff P. 5, 2, 76. = तीक्ष्ण उपायः Sch. Vgl. आयःशूलिक.

अयस् n. Metall überhaupt, Eisen (AK. 2, 9, 98. H. 1038. HĀR. 160.)
insbes.: अयो न देवा जनिमा धमेतः RV. 4, 2, 17. शिशीते तेजो ऽयनो न धा-
राम् 6, 3, 5. 1, 57, 3. 163, 9. हारिंते त्रीणि रजते त्रीण्ययसि त्रीणि AV. 5,
28, 1. इयामयो ऽस्य मांसानि लोहितमस्य लोहितम् 11, 3, 1, 7. VS. 18, 13.
अश्मनो ऽयस्तस्मादश्मनो ऽयो धमत्ययसो हिरण्यं तस्मादयो बहुध्यातं
हिरण्यसंकाशमिवैव भवति ÇAT. Br. 6, 1, 2, 5. अश्मनो धमति 2, 13. 5, 1, 2,
14. 4, 2, 2. 12, 7, 2, 7. 2, 10. ताम्रायःकांस्यैरित्याना त्रयुणाः सीसकस्य च M.
5, 114. 11, 167. अयःप्रतिमा ein Bild aus Eisen H. 1464. अयोहृदय RAGH.
9, 9. = हिरण्यनामन् NAIKH. 1, 2. — Vgl. आयस.

अयस = अयस् am Ende eines comp. Vop. 6, 45. 62. Vgl. कृत्वायस, लो-
हायस.

अयस्कोस (अ० + क०) m. P. 8, 3, 46, Sch.

अयस्कर्णा (von अ० + कर्ण) f. P. 8, 3, 46, Sch.

अयस्काण्ड (अ० + का०) m. gaṇa कस्कादि.

अयस्कात (अ० + का०) m. gaṇa कस्कादि, Magnet RĀGṆ. im ÇKDr.
Suçr. 1, 99, 18. KUMĀRAS. 2, 59. RAGH. 17, 63.

अयस्काम (अ० + का०) m. P. 8, 3, 46, Sch.

अयस्कार (अ० + का०) m. P. 8, 3, 46, Sch. Eisenschmied P. 2, 4, 10, Sch.

WILS. und ÇKDr. führen für die Bedeutung von the upper part of the
thigh TAIX. 2, 8, 38. als Autorität an; daselbst wird aber आय० gelesen.

अयस्कुम्भ m., ०म्नी f., अयस्कुशा (अ० + कु०) f. P. 8, 3, 46, Sch.

अयस्कृति (अ० + कृ०) f. Herstellung von Eisenpräparaten Suçr. 2,
64, 13. 74, 8. 15.

अयस्ताप्य (अ० + ता०) adj. der Eisen glüht VS. 30, 14.

अयस्थूण (von अयस् + स्थूणा) 1) adj. f. ०णी gaṇa गौरादि, mit ehe-
nen Pfeilern versehen, von Erz oder Eisen gebaut: गर्तम् RV. 5, 62, 8.

— 2) m. N. pr.: अयस्थूणागृह्यतीना ह वै शल्बार्थना ऽध्वरुणस ÇAT. Br.
11, 4, 2, 17. अयस्थूणाव्यः कश्चिदपिः स गृह्यतीर्येषां ते तथोक्ताः Sch. gaṇa
शिवादि. अयःस्थूणास् pl. zu आय० gaṇa यस्कादि.

अयस्पात्रं (अ० + पा०) n. eisernes oder chernes Gefäss AV. 8, 10, 4, 1.

अयस्पात्र und ०त्री P. 8, 3, 46, Sch.